

2019-05-02
N2019/01827/DL

Näringsdepartementet

Länsstyrelsen i Kalmar län

391 86 Kalmar

m.fl.

Uppdrag att kartlägga och analysera vattensituationen i respektive län samt att bedöma förmågan att hantera vattenbrist

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att kartlägga och analysera samt redovisa rådande och kommande vattensituation på regional och lokal nivå i respektive län.

Redovisningen ska därutöver minst innehålla följande bedömningar på 1–3 månaders sikt:

1. hur påverkar vattensituationen förutsättningarna att tillgodose invånarnas behov av i första hand dricksvatten,
2. hur påverkar vattensituationen olika sektorer, inklusive samhällsviktig verksamhet samt natur- och kulturmiljön, och
3. vilken förmåga som finns för att förebygga, motstå och hantera en vattenbristsituation.

Länsstyrelserna ska vid genomförandet av uppdraget ha dialog med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och berörda myndigheter.

Uppdraget ska redovisas den 20 maj 2019 och den 15 juli 2019 till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Genomförandet av uppdraget och redovisningen ska samordnas av Länsstyrelsen i Kalmar län.

Bakgrund

Kommunerna har huvudansvaret för allmän dricksvattenförsörjning. Kommunernas ansvar omfattar dock inte fastigheter med egen brunn, vilket ca 1,2 miljoner åretruntboende har. I de fallen är det fastighetsägaren som själv ansvarar för sin vattenförsörjning. Många företag på landsbygden, till exempel lantbruk och besöksnäring, har sådan enskild dricksvattenförsörjning. Knapphet på vatten uppstår inte plötsligt utan kan förutses och därmed beaktas i det kommunala planeringsarbetet. Kommunerna har ansvar för att planera dricksvattensituationen.

I Sverige utgår samhällets krisberedskap från ansvarsprincipen. Ansvarsprincipen innebär att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden har motsvarande ansvar även under krissituationer. I ansvaret ingår att vidta de åtgärder som krävs för att kunna förebygga, motstå, hantera, återställa och lära från olyckor och kriser. Det innebär att kommunerna har ett ansvar för att vidta nödvändiga åtgärder för att säkra den allmänna dricksvattenförsörjningen.

På regional nivå har länsstyrelsen ansvar för att kontrollera hur kommunerna följer lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, som omfattar bl.a. dricksvattenförsörjning. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen av vattenverksamheter, förutom de vattentäkter som omfattas av tillståndsplikt som kommunen har föreskrivit. För sådana vattenverksamheter har kommunen tillsynsansvaret.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) har en webbaserad prognostjänst: Risk för vattenbrist, som ska underlätta förberedelserna inför eventuell vattenbrist. Syftet är att allmänheten och andra berörda ska ha tillgång till uppdaterad information och därmed känna till när det finns behov av att spara vatten.

Dricksvattenförsörjningen i Sverige kan komma att påverkas av klimatförändringarna, oavsett var i landet man bor. SMHI har tagit fram scenarier för hur Sverige kan påverkas av ett förändrat klimat. Utifrån dessa scenarier har SGU gjort analyser av de beräknade framtida klimatförändringarnas effekter på grundvattennivåerna. Dessa visar att grundvattennivåerna i framför allt de sydöstra delarna av landet kan komma att sjunka.

Utmaningarna för dricksvattenproducenterna är att hantera kemiska och mikrobiologiska risker och över- och underskott av vatten. Livsmedelsverket (SLV) har, i samverkan med andra myndigheter, branschorganisationer och representanter från dricksvattenproducenterna, tagit fram en handbok för klimatanpassning av dricksvattenförsörjningen som stöd till dricksvattenproducenter

Med stöd från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och SLV har under tidigare år ett flertal nödvattenövningar genomförts. Övningarna bidrar till att kommunerna står bättre rustade inför ytterligare en torr sommar.

Regeringen har vidare uppdragit åt SLV att inleda ett arbete med att inrätta ett nationellt dricksvattenråd. I ett framtida dricksvattenråd är inriktningen att Boverket, Folkhälsomyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, länsstyrelserna, SGU, SMHI, Trafikverket, kommunerna och SKL ska ingå.

Skälen för regeringens beslut

Vatten är vårt viktigaste livsmedel och är en förutsättning för ett fungerande samhälle och näringsliv, t.ex. för att kunna bo, bruka mark, hålla lantbruksdjur, bedriva livsmedelsproduktion och processindustri och driva besöksnäring. Vatten har en mängd olika användningsområden, bland annat som dricksvatten, för bevattning, i djurhållningen, för energiändamål och för sjötransporter. Vid vattenbrist krävs det ibland prioriteringar mellan de olika användningsområdena. En uthållig användning av vattenresurserna behöver vara i balans med den mängd vatten som finns tillgänglig. Därför är det viktigt att hushålla med vattnet särskilt under sommaren. Stigande temperaturer ger ökad avdunstning och förändrade nederbördsmonster.

Värmen och torkan de senaste tre åren har i vissa regioner inneburit en påfrestning på yt- och grundvattentillgångarna och påverkan på vattenbalanser. Problemet med låga vattennivåer och flöden är inte permanent, men kan bli långvarigt eftersom det kräver flera säsonger med riklig nederbörd för att återställa vattenmagasinen. Grundvattennivåerna är i vissa delar av landet redan nu låga och vattenbrist kan uppstå under sommaren 2019, om inte påfyllning av grundvatten fortsätter under våren. Detta gäller främst de stora grundvattenmagasinen samt i områden som ofta

har knapphet på vatten. Det finns också anledning att förbereda sig för att vattenbrist kan komma att uppstå oftare än tidigare.

Samhället behöver löpande på såväl regional som lokal nivå skapa sig en aktuell lägesbild av vattensituation och kunna göra bedömningar av vattensituationens effekter. En del av denna information kan enbart tas fram genom insatser från enskilda kommuner och länsstyrelser.

På regeringens vägnar

Jennie Nilsson

Pernilla Ivarsson

Likalydande till

samtliga länsstyrelser

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/RK KH, SSK

Finansdepartementet/SFÖ

Miljödepartementet/KI, Nm

Näringsdepartementet BI, SMF, DL

Försvarmakten

Statens jordbruksverk

Livsmedelsverket

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Havs- och vattenmyndigheten

Sveriges geologiska undersökning

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Sveriges Kommuner och Landsting